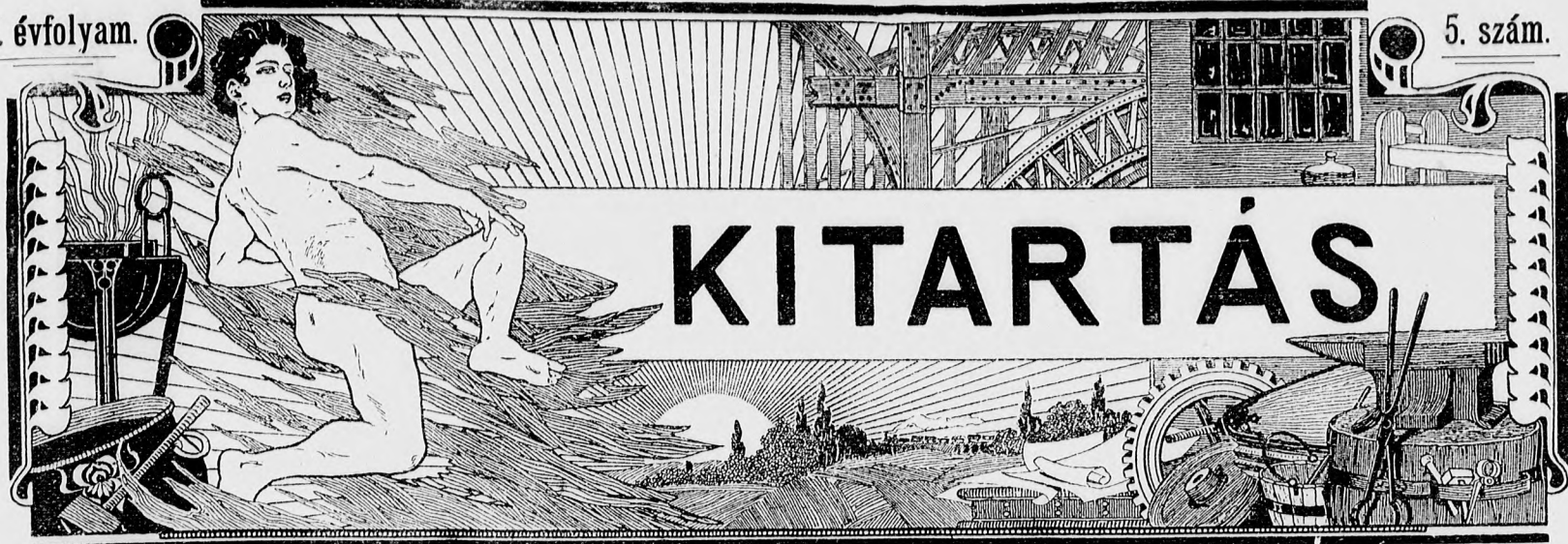

1900. február hó 4-én.

II. évfolyam.

5. szám.

KITARTÁS

Társadalmi, szépirodalmi és ismeretterjesztő hetilap.

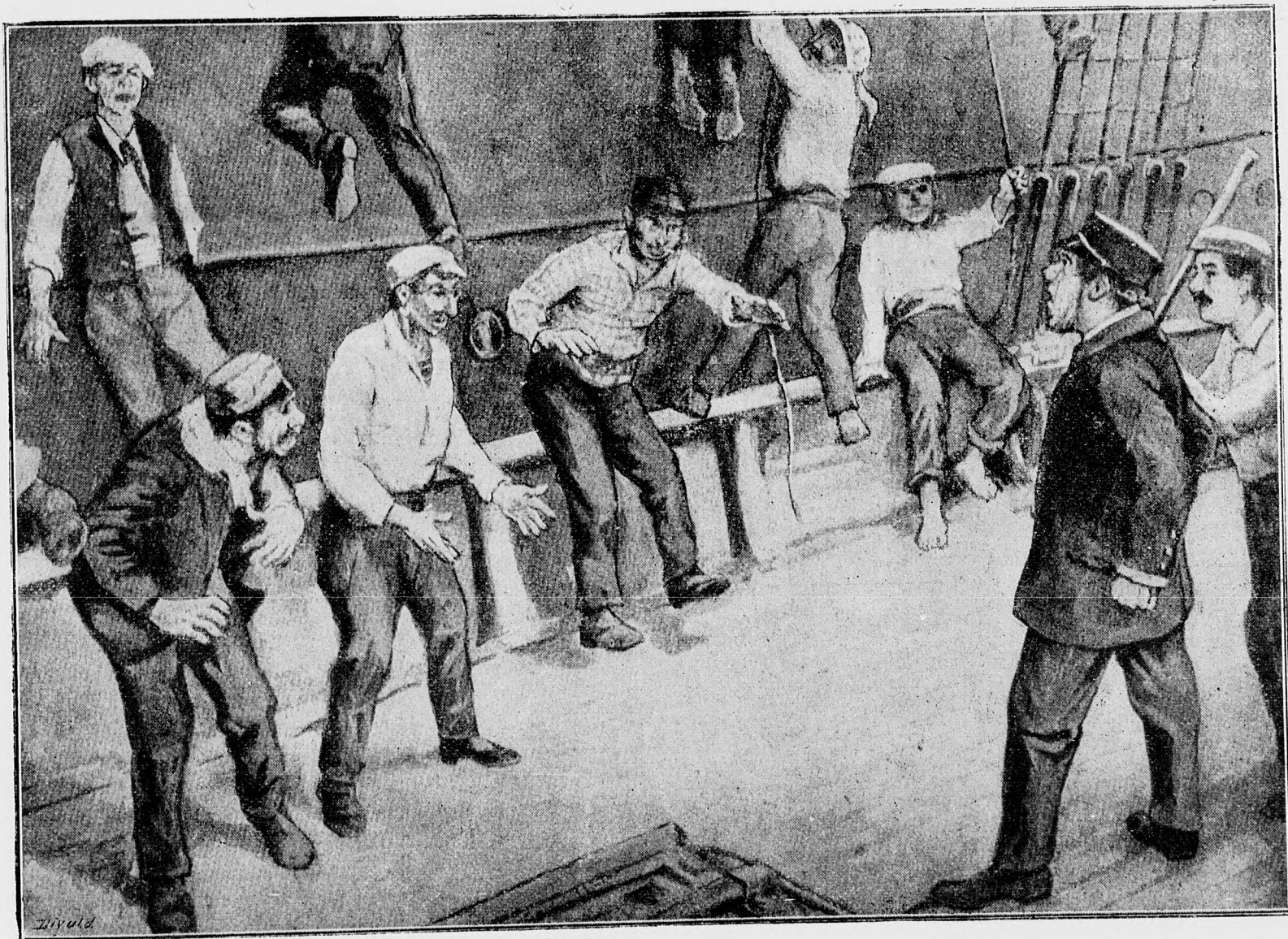
MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel . . . . 24 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.
Telefon szám 58-61.

Sztrájk a tengeri hajón.

Olvasóink könnyen elgondolhatják, milyen veszedelmes lehet, ha egy hajón, a nyílt tengeren sztrájk üt ki. Nem mulja ezt felül sem a bányász sztrájk, sem az agrár sztrájk, egyedül talán a katonaság sztrájkja — ha ez lehetséges volna, — mulná felül veszedelem dolgában. Nyílt tengeren megy a hajó, fölötte a végtelen ég, alatta a mérhetetlen tenger, köröskörül a beláthatatlan messzeség és magány. Egyszerre, mint egy adott jelre, minden munka megszakad, a gép nem zakatol, az árbóc kosarán senki sem figyel, a köteleket nincs aki feszítse, megáll a hajó s a hullámok és szél játéka lesz. Elképzelhető, hogyha ilyenkor a kapitánynak nincs helyén az esze meg a szíve, micsoda borzalmas kimenetele lehet egy ilyen sztrájknak. Szerencsére azonban a kapitány minden hajón élet és halál ura s csak a legritkább esetben tör ki a jól fegyelmezett matrózok között a munkások modern betegsége — a sztrájk.

A legalsó milliók.

Nyolczvanezer munkás eldobta a csákányt s egy kulturállamnak megakadt a gépezete. Nyolczvanezer munkás mindössze, sápadt arczu, föld gyomrában dolgozó, vérszegény ciklopszok, sok gyerekkel, semmi vagyonnal. Sőt kifizetetlen kontókkal a krumplikereskedőnél. Szóval nyolczvanezer, nagyrészt analfabéta népség, a társadalom legalsóbbnak nyilvánított kasztja, igásbarom, amely a napi szénáért dolgozza kergesre a tenyerét. Egy néposztály, amelynek legmagasabb és elérhetetlen ideálja a napi sült krumpli.

Hát vannak ilyen emberek is? Vannak. Évek óta életjelt adnak magukról, hol Belgiumban, hol Angliában, hol a Rajna vidékén, most meg Csehországban. Itt is, ott is, amott is ugyanaz a szegény, rongyba öltözött csenevész nép, a nyomor egyenruhája felismerhetetlenné teszi nemzetiségüket. Itt is, ott is, amott is ugyanazok a bajok bántják. Egyformák, homogén rétege Európa népeinek, amely ép úgy áthuzódik az egész európai társadalmon, ahogyan áthuzódnak a hosszú fekete kőszénrétegek egész Európa földje mélyén, országhatároktól, tengerektől, heglánczoktól nem korlátozva. Mert ahhoz vannak kötve, a fekete kőszénhez, ez a talaj, amelyen élnek s ez a talaj a maga monumentális egyformaságában egyforma jellemvonásokba öltözteti őket. Egyformán rongyosak, egyformán véznák, egyformán vágynak amaz elérhetetlen ideál: a napi krumpli után.

Ki veszi észre őket, a geológiai kőszén-

rétegek szocziológiai hangyáit? Hisz lenn dolgoznak a föld alatt. A többi ember pedig a föld felett él, mulat, dolgozik. Csakugyan egy geológiai választófal hever köztük és a földfeletti emberek közt. Ki lát által a humuszrétegen, a csatornák boltfalain, a pompás aszfaltburkolaton?

Csak akkor vesznek róluk tudomást a többi emberek, amikor odalenn, a tárnák embereinek ebédlő-ibrikjében elfogyott a krumpli. Akkor a „fekete Indiák“ népe is földfeletti emberré lesz és fölfordít nyomorában. Szurtos keze elveti a bányász-csákányt, rongyos alakjaik fölgomolyodnak a mélységekből az utcára. Kisérteties egy kép, amikor a földalatti embereket a napvilágra huzza az éhség. Kiállanak a ragyogó aszfaltra, a villamos kocsik és gummikerekű hintók közé. Pusztá megjelenésük elég, hogy mindent megmagyarázzon: megjelent a nyomor és ennivalót kér. Nem dolgozik.

Csak most látszik meg hatalmuk. Mi az egy sok milliós országban, ha nyolczvanezer katona fegyvert ragad és nekiesik a társadalomnak? Egy napi zenebona, amelyet egykettőre legyürnek. Itt nyolczvanezer rongyos ember eldobta magát a fegyverét és ime, megbillen a társadalom. A földalatti ember nem tur többé szemet: megáll a gyár, megáll a vasut, megáll a villamos kocsik, a szobák hidegek. A konyhában nem főznek. Az egész élet ki van forgatva menetéből. És semmi sem tudja helyreigazítani. A nyolczvanezer ember tétlenségével megakasztja milliók tevékenységét.

Hervadt arcz.

*Hervadt arczom de halovány
még a nap sem süit már én rám
nem bánom ha eltemetnek
ha a rózsám nem szerethet
nem férek a szivében.*

*Hervadt arczom nem virulhat
érezem hogy a szivem hasad
lépd ki rózsám a szivemet
hogy ne érezzek szerelmet
ha te nem tudsz szeretni.*

*Érzem már hogy kiszenvedek,
jobb is lesz ha eltemettek
koporsómra legyen írva
egy árva sziv száll a sirba
kit megölt a szerelem.*

Tóth József.

* * * * T Á R T A L O M * * * *

A vassari nővérek.

A Jackson nővérek mind a ketten Vassarban tanultak, s ott is akarták megkeresni a kenyerüket. Miután a nagybátyjuknál vagy egy félesztendeig tanulmányozták az »ujság-üzletet«, a New-Yorkkal szomszédos városkában ők maguk is alapítottak egy hetilapot. Mivel a városkában már volt egy hetilap, vállalkozásuk nagyon is merész volt. Mindazáltal meglehetősen sikert értek el, s nem nagyon kellett már aggódniok a jövő miatt.

Thompson urral, a másik lap szerkesztőjével és kiadójával, igen jó viszonyban voltak, noha a lapjaik vezércikkeiben elkeseredett harczot vívtak egymás ellen. Az egyik lap ugyanis demokrata, a másik pedig köztársasági párti volt. Ha Thompson ur találkozott valamelyik leánnyal, rögtön meghívta fagyfaltra. A meghívást el is fogadták, mert először is nincs példa a történelemben arra, hogy

Igazán, csak a munka fegyver. És csak a munkás hódító, győztes katona. Mit kezdjenek akarataival, tömör energiájával?

A szénbányászok sztrájkolnak, mert a bérükből nem tudnak megélni. A bányatulajdonosok nem fizetnek többet, mert különben tönkrementek. Ime az egymás ellenébe állott két tábor. A tulajdonos hivatkozik tulajdonjogára, a munkás hivatkozik a munka révén követelhető jogaira. Ha ő dolgozik: részt akar a munka gyümölcséből, nemcsak morzsát. A tulajdonos pedig azt mondja: ha te az én tőkemből a magad akarata szerint akarod kivenni a részedet, ez egyenlő a tulajdon lassu kisajátításával. Akkor a tulajdonom megszűnik tulajdonom lenni. . . .

Ide élesedett ki a munka két tényezőjének álláspontja és nincs hid, amely egymáshoz való közeledésüket lehetségessé tenné. A mult társadalmá szál itt szembe a jövő társadalmával, a XIX. század a XX. századdal. Ugy, ahogy szembe szállt két ilyen társadalmi osztály száz esztendővel ezelőtt, csak a fegyverek lettek modernebbek. Erősebbek, mint a guillotine és a petroleur csóvjája.

Most véletlenül Csehországban folyik ez az engesztelhetetlen harcz. Holnap talán Weszt-fáliában tör ki, holnapután a belga tárnokban. A munkáskérdésnek nincs geografiája Bécstől az Atlanti Óceánig.

*

Valamely sajátos haladási proccesszus folytán mi magyarok kívül estünk ezen a kőszén-zónán. Nem mintha nem volna kösztenünk,

egy amerikai leány egy ice-creamot visszautasított volna, másodsor pedig azért, — de minek még több okot is felhozni?

Egyszer a bank pénztárosa eltűnt a városból. Az egész város közönsége rendkívül nagy zavarban volt, mert a pénztárból óriási összeg hiányzott. Mindakét hetilap igen gyakran adott »külön-kiadást«, hogy olvasóit, akik mind a bankban tartották megtakarított pénzüket, folyton érthesithessék arról, hogy a pénztárvizsgálatnál micsoda újabb hiányoknak jöttek a nyomára. Mert arra még sohasem volt eset, hogy pontos vizsgálat után a hiányt kisebbnek találták volna, mint a mekkorának mindjárt az első nap gondolták.

Nyolcz nap mulva az idősebb leány, Ethel, izgatottan rohant be a szerkesztőségbe.

— Mabel, szól a nővérehez, azonnal különkiadást kell csinálnunk, mert megvan!

— Mi van meg? kérdezte Mabel egész ártatlanul.

— Mi? Hát még kérdezed? Eh, te soha nem tanulsz meg az újságírásból semmit! Valentine van meg, a bank pénztárosa! Ha nem tudod, hogy kiről van szó, akkor nézd meg a tegnapi lapunkat, s abból megtudhatod, hogy ez az ember 150.000 dollárt

de nem kell még kösztenünk. Ez a mezőgazda-állam nem fűti még a külföld félelmetes nagyságu kazánjait, még nem jellemző staffázsa a magyar földnek a gyárkémény. Itt még nem az amerikai krumpli a küzdelmek arán vágyott ideál, hanem az ázsiai kenyér.

De megvan a mi geologiai formációinknak is a maga hangyanépe, csak hogy nálunk nem a föld alatt, de a föld felett izzad és fárad. A kösztenmunkás fenyegetését itt nálunk az agrármunkás szájából hallottuk. Meg is riadtunk tőle, mert az agrársztrájk a mezőgazdasági államban van annyira veszedelmes, mint a bányász-sztrájk egy iparállamban. A legalsóbb milliók munkájától egykép függ ez is, az is. Ha ezek a milliók eldobják maguktól a szerszámot, mindenütt megakad a felsőbb milliók társadalmának gépezete.

Érezzük és tudjuk, hogy nincsen rendben Magyarországon ezeknek a legalsó millióknak szénája. Az agrárszociálisták néhány év előtt lefolyt akciója megadja a vészjelt. Azóta különféle módszerekkel iparkodtunk ezen a bajon segíteni. Sőt sokoldalú vizsgálódás tárgyává lett a megoldási módozatok egyike: a telepítési kérdés, és mi elismeréssel honoráljuk a telepítés nagy kérdésével foglalkozók legnagyobb részének önzetlen és őszinte munkásságát. A magyar társadalom színejava összeállott, hogy enyítsen a magyar társadalom páriáinak sorsán. Tetszik nekünk ez a profilkaktikus módszer s reméljük, hogy üdvös lesz az eredménye. De mindjárt itt el nem hallgathatjuk, hogy rosszul esett e nagy tanács-

sikkasztott. És senki más nem tudja, hogy már megfogták, csak mi. A rendőrfőnök épen most ment New-Yorkba, a hol a sikkasztót nyakoncsipték. Telefonon jelentették neki a hirt, a melyet mondom, most még senki sem tud, csak én.

Mabel azonnal lerohant a nyomdába, hogy a különkiadás dolgában intézkedjék, míg a nővére, Ethel még a kalapját se tette le, hanem azonnal az íróasztalhoz ült, hogy a cikket megírja.

Pár perc mulva azonban Mabel megint visszajött a szerkesztőségbe. Nagyon levertnek látszott.

— Nincs papirosunk, mind elfogyott. Már most mit csináljunk?

— Ejnye azt a . . . Ezt a mondatot azonban Ethel kisasszony nem fejezte be, először azért, mert ő hölgy, másodsor pedig azért, mert Vassarban járt iskolába.

— És ha New-Yorkból rendelünk is papírt, nem lesz itt csak estére, — szól Mabel kétségbeesve.

És majdnem sirt elkeseredésében, — de csak majdnem, mert egy hölgy, a ki Vassarban tanult, sohasem sir, még ha egészen leverik is a sors csapásai.

— Különbén az eszembe jutott valami — szól

kozás során oly kijelentést hallanunk, hogy a magyar birtokviszonyok jók. Ezt olyasvalaki mondta, akinek derék ötvenezer hold birtoka van. Szubjektív nézet: a Gouldok és Vanderbiltek bizonyára nem panaszkodnak a miatt, hogy nincs aprópénzük. Mi más szellem lengte át a többi beszédet, minő liberális az ily kijelentésekkel szemben gróf Károlyi Sándor beszéde, aki nagy tapasztalatával rámutatott az igenis létező és alaposan s gyorsan orvoslandó bajokra. Ez az a hang, amelyet itt Magyarországon hallani akarunk a legfelső milliók ajkáról, amidőn a legalsó milliók sorsáról van szó. Nemcsak a legalsó milliók sorsáról, mert hisz Anglia, Belgium, Csehország eseteiből megtanultuk, hogy mihelyt ezek a páriák eldobják kérges tenyerükből a szerszámot, egyszerre megáll a társadalom gőzgépe és országok jóléte, népek boldogsága kerül dülőre.

Helyes, hogy ezek felett az életbevágó kérdések felett sürgősen tanácskoznak azok, akik tudnak hozzá. A veszedelem nincs oly messze, mint oly sokan hiszik, Speciális haladási utunknál fogva egyelőre még csak az agrárbajoknál tartunk. Európa rég megelőzött minket, iparvilággá vált, amelyben ezer új baj, ezer új nyomoruság érezte hatását s ahol a legjobb elmék keresik rá az orvosszert. Mi azokhoz az új bajokhoz csak jó idő múlva érkezünk el, de azalatt eltanulhatjuk a világtól a gyógy-recipeket. Mire Magyarországból egykoron iparállam lesz, meglesz az iparbajok patikája is. Európa jelen iparbajain tanulhat a jövő Magyarországa.

a nővérehez. Csak ird meg a cikket és szeded ki, majd szerzek én papirt.

Mabel fölkapta a keztyűjét és a kalapját, és elment.

Néhány percz múlva egész nyugodtan, mintha semmi sem történt volna, bekopogtatott a másik lap szerkesztőségébe.

— Thompson ur, — szólt a szerkesztőhöz, a papirosunk kissé fogyatékán van. Nem segíthetne ki bennünket?

Ez a kívánság épen nem volt szokatlan, mert ilyen apró szivességeket gyakran tettek egymásnak.

Thompson ur tehát a legnagyobb előzékenységgel teljesítette a kérését.

— Smith, — szólt a nyomdafőnökének — küldjön Jackson kisasszonynak annyi papirt, amennyi csak neki tetszik.

Egy óra múlva Thompson ur ebédelni ment.

— Külön kiadás! Külön kiadás! kiáltozott egy ficzkó az utcán, s Thompsonnak is a kezébe nyomott egy ujságot.

Thompson azonnal rohant vissza a szerkesztőségbe.

— Smith, nekünk is kell csinálnunk azonnal egy külön kiadást. A Jackson leányoknak szenzációs

De addig legyünk résen. Ezt a drága földet csak akkor változtatjuk boldog magyar röggé, ha ama legalsó millióinknak megadjuk a megélhetésre, intenzív fejlődésre képesítő módot. Ha nem sietünk ezzel s ha nem találjuk el a helyes utat, éppen azok a sötét veszedelmek felhői gyülekeznek a magyar rónák aranykalászos földjei fölé, amelyek most vészjóslóan gomolyognak elő a cseh kőszéntárnák sötét, füstös aknáiból.

Látogatás Tolstoinál.

Orlizki, az ismert nevű orosz író nemrégiben meglátogatta Tolstói grófot, a világ legnagyobb íróját, a ki előtte számos aktuális kérdéstről nyilatkozott és pedig igen érdekesen.

Az orosz író czikke, a melyben lapjának erről a látogatásról beszámol, nagyon érdekes, de mi a következőkben csak Tolstói nyilatkozatait vesszük át belőle.

Tolstói nyilatkozatai:

(Egészségéről.)

— Egészségi állapotom nagyon szomorú. Közeledik a föloszlás . . . De ez engem egyáltalán nem nyugtalanít, nyílt szemmel megyek a meg nem másítható végzet elé . . . A siromig dolgozni akarok, van is valami új munkatervem, de biztosat még nem mondhatok róla, mert még magam is határozatlan kösvonalokban látom.

(A Föltámadásról.)

— A »Föltámadás« című regényemnek több alapeszméje van. Kifejezésre akartam ebben juttatni nagyon sok gondolatot, a mely már régóta foglalkoztat. A szerelem több fajtáját volt szándékomban leírni: a fenséges, az érzéki szerelmet — és a szerelemnek, illetőleg a szeretetnek egy még magasabb fajtáját, a mely az embert megneemesíti. Ebben a szerelemben van — a föltámadás.

hirük van, a melyet nekünk is azonnal közölnünk kell.

— Külön kiadást kell csinálnunk? — szólt Smith bámulva. Ez teljes lehetetlenség, mert nincs egy iv papirunk se, Jackson kisasszony elvitette a papirunkat mind, a mennyi csak volt . . .

A derék nyomdász be se fejezte a mondani-valóját, mikor a főnöke már elkaczagta magát, de úgy, hogy a könyvek csak úgy potyogtak a szőke bajuszára.

Amerikai fölfogás szerint már most Thompson urnak az egyik leányt nőül kell vennie. De ez az igaz történet még nem ért véget s a jövőt megjósolni nem lehet.

Egyelőre gyakran meghívja a hölgyeket ice-creamre s így még mindig remélhető, hogy mégis csak egymáséi lesznek. Hir szerint Thompson még nem bírta megtudni azt, hogy a hölgyek közül melyik volt az, a ki papirral rászedte.

— Csakis azt veszem nőül — szólt egyszer — és senki mást. Mert rendkívül nagy kár volna, ha egy ilyen okos leány az ujságírást valaha abbahagyná.

Walter Jaeger.

(Az angol-boer háborúról.)

— Oh az angol-boer háboru, — ha tudná, milyen állapotba sodort engem! Most már elmúlt. Valahányszor az ujságot a kezembe vettem, szenvedélyesen óhajtottam, vajha olvashatnám, hogy elverték az angolokat! Ez a háboru napjainknak legnagyobb betegsége Hogyan!? hát ez lehetséges!? Két oly civilizált nemzet, mint a minő az angol és hollandus, egymást megsemmisítik. Anglia, a mely a szabad nemzet nevére oly büszke volt, azon van, hogy elnyomja a kisebbségben levő boerokat, a kik neki sohasem ártottak. Hihetetlen és valószínűtlen egy dolog ez! És ez a mézárulás a hágai konferencia után esik meg . . . A transvaali háboru szomorú jele az időknek, a mely bizonyítja, hogy lelketlen kalmárszellem irányítja a világot. Egy transvaali barátom gyakran ír nekem, nagyon jól ismerem ott a viszonyokat.

(A színházakról.)

— Nagyon kifejtett mostanság a technika a művészet minden ágában, de ez még nem minden, a mire a művészetnek szüksége van. A színházak, bár kifogástalan kiállítást nyújtanak, tönkre mennek: rosszak a színészek és rosszak a darabok! A technikai külsőségeknél áll meg a világ. Pedig a technika olyan alárendelt valami, — nézze csak Dosztojevskyt, a kinek technikája kritikán alul való, de azért nemcsak nekünk oroszoknak, hanem az egész emberiségnek egy új világot adott. Nézze csak meg a modern darabokat! . . .

*

Az orosz ujságíró czikkében még fölemlíti, hogy a jannaja-poljanai remetét nagyon rossz színen találta, de telve lelki erővel és szenvedéllyel, mihelyest a beszéd olyan témára fordult, a mely Tolstói lelkét foglalkoztatja.

De szomorú valóság, hogy Tolstói aligha fog sokáig közöttünk időzni.

Morálprédikáció a tizenhatodik században.

A párisi egyetem egyik tanára a firenzei Biblioteca Palatinában egy poros, sok száz esztendő könyvecskét talált, a melyben egy érdekes költemény van. Ez a költemény olyas morálprédikáció, a melyet egy tizenhatodik századbeli olasz költő tart az akkori idők leányifjúságához. Kezdi a legzsengőbb kornál. A kis leányokat szigoruan kell tartani s a szülők komolyabb esetekben még a testi fenyegetéstől se riadjanak vissza. Mihelyt pedig beszélni tudnak, tanítsák imádságokra. Hét éves korukban iskolába küldjék őket, ott a tanítás szintugy szigoruan vallásos legyen. Oda- és hazamenet nagyon vigyázzanak arra, hogy a kis leányok ne igen mulassanak a kis gavallérokkal. Ha leányok fiukkal összekerülnek, hiába, mindig csak szerelmi ügyekről csiripelnek. A fiatal hölgyek morális egészségére pedig nincs ennél veszedelmesebb. Az utcán és bárhol másutt a nyilvánosságban süssék le a szemüket s a tartásuk, a járásuk legyen szerény. A szülők, később a férj, vigyázzanak arra, hogy a hölgyek se ne kendőzzék, se ne parfümözzék magukat. Mindenféle balzsam vagy puder, a mivel a nő az arcának mesterséges fényt ad, Isten ellen való véték.

A szerző visszariasztó példaképpen egy lovagot említ, a kinek az első feleségét, a mikor lelke a

mennyei biró előtt megjelent, száz esztendő tisztító-tüzzre ítelték, a miért az apródját szerette, egy másik asszony örök átokkal sujtatott, mert a szemöldökét és a halántékát festette, az orcáira pedig valami port dörzsölt. Most más tere csap át a komoly költő. Hogy a renyhesség ne legyen eredete minden bajnak, azért a fiatal nő sohse üljön ölbe tett kézzel, hanem varrjon, szőjjön, de semmi esetre sem lebzseljen az ablaknál, vagy az erkélyen. Hisz a fiatalabb gavalléroknak, a kik az utcán ténferegnek, csak egy pillantást kell fölvetniök s — a baj megtörtént. Az asszony szive oly könnyen esik az utcán grasszáló naplopók zsákmányául! A férj, ha maga nem is őrizheti mindig a feleségét, bizza rá a szigorú felügyeletet valami megbízható asszonyra, legjobb, ha erre a célra megfogadhatja a dajkáját. Mindazonáltal nem eléggé ajánlható a legnagyobb óvatosság eme személy kiválasztásánál, nehogy még büntársul szegődjék az asszonyhoz az ilyen teremtés.

Ugyanezt az óvatosságot ajánlja a költő ur a férjnek barátai megválasztásában is, a mennyiben azoknak alkalmuk van arra, hogy a házba járjanak . . . A tizenhatodik században így oktatta ki népét a moralista költő és bizonyára illet is volna, hogy a hölgyek az ő tanácsai szerint kezeltessenek és az ő parancsolatai szerint éljenek. De az akkori időről szóló történetek arra engednek következtetést, hogy nem igen hallgattak az ilyen felhívásokra

A kereskedelmi és ipari munkaközvetítés.

A budapesti munka-közvetítő intézet igazgatójává, mint a lapokból olvassuk a miniszter *Landau* Gusztáv miniszteri tanácsost nevezte ki. Hogy a munkaközvetítés mielőbb megkezdhető legyen, *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter fölhívást intézett a székesfőváros közönségéhez, a budapesti kereskedelmi és iparkamarához, valamint az országos iparegyesülethez az iránt, hogy kiküldötteiket a munkaközvetítő-intézet választmányába legkésőbb január 25-dikéig válaszszák meg; egyuttal utasította a székesfőváros tanácsát, mint másodfoku iparhatóságot, hogy a betegsegélyező-pénztárak által legkésőbb január 28-ikáig ejtse meg a munkástagok választását. A mint ez megtörtént, *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter azonnal életbelépteti az új intézményt. A Budapesten föllálandó központi intézet már a jövő hónap folyamán megkezdí működését, míg a vidéki intézeteket csak majd később fogják szervezni. Miután a díjtalan helyközvetítés az ipari munka minden nemére, tehát a kereskedelmi alkalmazottakra is kiterjed, a miniszter megküldte az intézet szervezeti szabályait a kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületének is. Ennek a szabályzatnak a tárgyalását nevezett egyesület egy szaktanácskozáson eszközölte.

Földrengés Délmagyarországon. Magyarország két vidékéről is érkezett a napokban földrengés híre. Temesváron m. hó 28-án éjjel után két óraker heves földrengés volt, a mely kiterjedt Temes-megye egész északi részére. A lökések iránya éjszakeről délnyugat felé menő volt. Négy lökést

éreztek, az első erősebb, a többi gyöngébb volt. A városban a földrengés miatt az ingaórák megállottak, a függő tárgyak megmozdultak. A vingai járásból azt jelentik, hogy igen erős volt a földrengés, a melynek első lökésére Varjas községben egy kémény bedőlt, több ház fala megrepedt. Aradról is földrengés hire érkezik. Éjjeli három óra tájban éreztek egy gyöngébb fajta lökést, a melynek azon-

milliókat fölemésztő, drága bódékat fölépítették. Lelkiismeretlenség és modernkedés volt az, hogy tető alá szoritották be a kofákat s mivelhogy a helyért a főváros nyuzza le az ő bőrüket, tehát ők lenyuzzá a publikum bőrét. A főváros urai hallatlan drágaságot teremtettek s jórészen közreműködtek abban, hogy a kis ekszisztencia ma már képtelen megélni ebben a czifra nagy városban. És

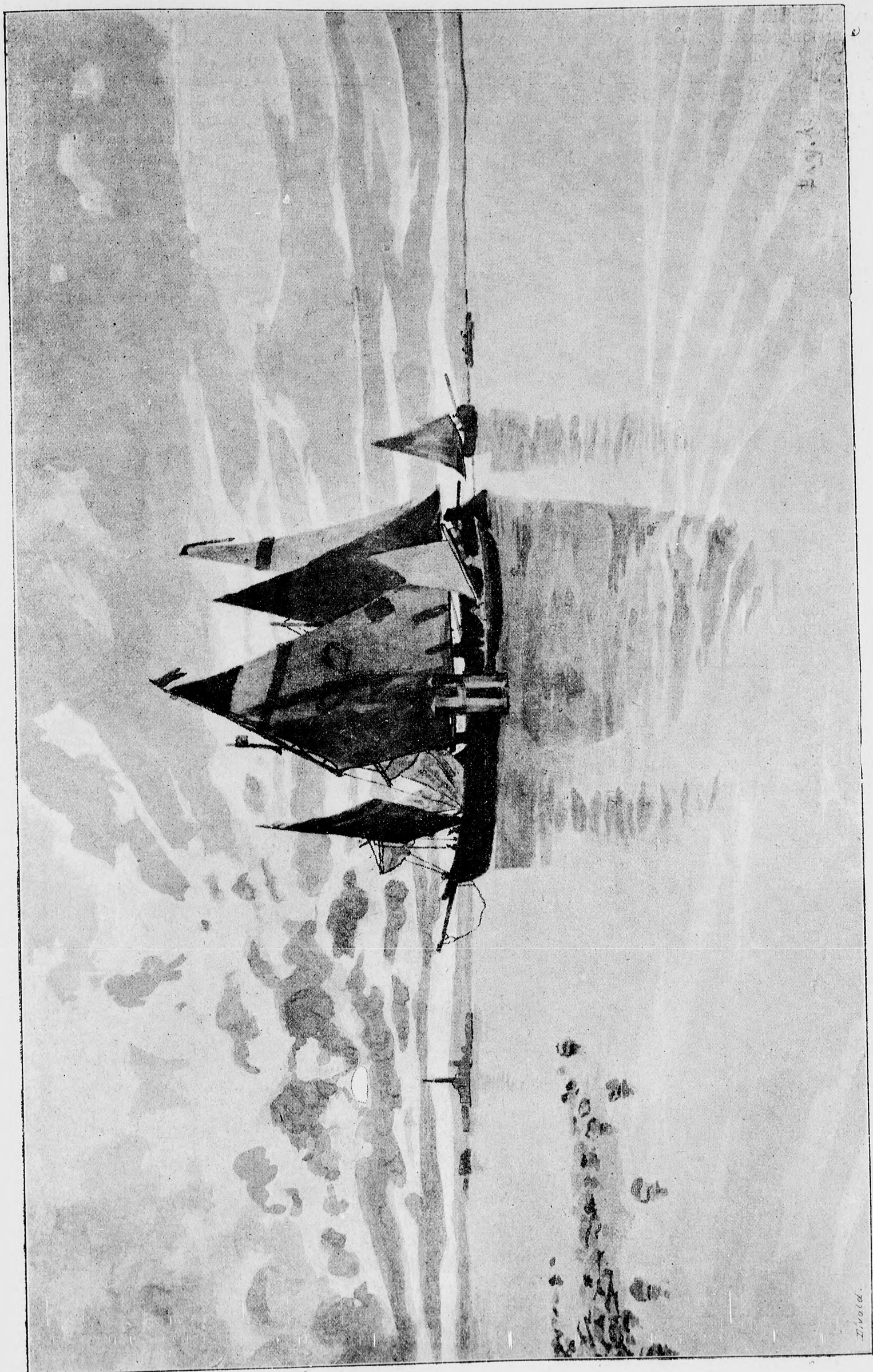
Ujpesti részlet.

ban nem volt semmi következménye. Baj nem történt. A földrengést tompa moraj kíséretében Arad megye északkeleti részén is érezték.

Budapest gyomra. Hivatalosan közvéleménynek mondják azt az ügyet, aminek az élén ez idő szerint Almády Géza helyettes tanácsos áll. A helyettes tanácsos ur a minap beszámolt a tanácsnak a mult esztendőről. Jelentésében a legérdekesebb passzus az, hogy a nyílt piacokon olcsóbb volt az élelmiszer, mint a csarnokokban. Iszonyu szemrehányás ez azoknak az uraknak, akik a czifra,

azt is mondja a helyettes tanácsos ur, hogy a központi vásárcsarnokot ki kell bővíteni, vagy még egy újat kell építeni valahol. Szóval: még egy milliót beleölni abba, hogy ha akad még valahol ebben a városban olcsó kenyér, hát drága legyen belőle. A közvélemény ilyenformán közvélemény s bizonyítvány ahhoz, hogy a főváros adminisztrációja silány. És ha ott benn a sok közönséges eszű ember elkezd teremteni, hát attól őrizzen meg bennünket az Isten.

Ember lett végre a diurnista is. A napi-

P i h e n ő .

dijas mindez ideig teljesen ki volt szolgáltatva a közvetlen főnökének. Az fogadta föl, az bocsátotta el és pedig minden indokolás nélkül, néha, sőt gyakran azért, mert nem tetszett neki az önkényének kiszolgáltatott embernek az arcza. Szóval: ilyes okok se mentek ritkaságszámba s a szegény kis diurnista existenczia máról-holnapra tönkrementhetett a nélkül, hogy valakit felelősség terhelt volna ezért. Ezen a bajon most alaposan változtat egy a belügyminisztériumban megszerkesztett új szolgálati pragmatika, a miben a napidijasok helyzete van rendezve. Ezután írott szerződéssel fogadják fel őket a belügyminisztériumban és minden olyan hivatalban, amely ennek a minisztériumnak a hatáskörébe tartozik és felmondási idejük van. Egy hónap. Ha beteg, egy hónapig az egész diurnumát megkapja, azután a diurnum ötven százalékát. És hivatalnok számba megy. Esküt tesz a hivatalos titok megőrzésére s szolgálati esztendeinek arányában — nyugdíjban részesül. A legkisebb nyugdíj tizesztendei szolgálat után: kétszáz korona, a legnagyobb hatszáz korona. Ezért azonban már negyven esztendeig kell dolgozni. A napidij minimuma a fővárosban két korona, a vidéken egy korona és hatvan fillér. Betegség miatt csak akkor bocsátják el a szolgálatból, hogy ha hat hónapig nem jelentkezik a munkára. Szóval: — emberek lettek a diurnisták is végre.

A petroleum árának felemelése. Mint Bécsből jelentik, a petroleumtisztítók elhatározták, hogy a petroleum árát február hó 1-től fölemelik. Az árváltozást még a havi zárlat előtt fogják megállapítani és közzétenni.

Kereskedelmi képviselőtünk a párisi kiállításon. Magyarországnak a párisi kiállításon való kereskedelmi képviselője dolgában január hóban ankétet tartanak a kereskedelmi minisztériumban. A magyarországi liszt terjesztése érdekében a párisi kiállításon egy magyar pékműhelyt állítanak föl, a melynek süteményeit a kiállítás területén fogják elárusítani.

REGÉNY-ESARNOK.

A ki nem tudott kettőt szeretni.

Regény.

Irta Halévy J. (Folytatás.)

III.

Criquette föllépett óriási sikerrel. Egy képeslap hozta princzesz Kolibri arczképét a most már klasszikussá vált hosszú orral... Ez a hosszú orr! Valóságos forradalmat idézett elő a zsufolt házban és — a mi eddig hallatlan volt — ismételnie kellett a jelenetet a hosszú orr kedvéért. Valóságos rózsa- és orgonafavirág-zápor hullott Criquette lábaihoz. A kakasülőről narancsot dobáltak neki, melyek a zenekarba hullottak, a megrémült zenészekre, kik a kótatartók alá bujtak ijedtükben.

Alig gördült le a függöny és Criquette már is keresztül furakodott az előkelő urak és hölgyek sorain és egy csunya, sárga majom nyakába borult, ki szomorúan fejét kezére támasztva, egy kulissza mögött állt.

— Csókolj meg, Paszkal, csókolj meg, — olyan boldog — olyan nagyon boldog vagyok!

De a jószívü gyermek örömébe egy csepp öröm is vegyült; a szerzők egyike közelében állt, — hozzáfutott s mondá: »Kérem uram, ígérje meg nekem, hogy legközelebbi új darabjában Paszkalnak is szerepe lesz, de nem majom — hanem igazi szerep!«

Brinkart mama is a színházban volt, s látta leánya sikerét. Bérkocsiban kellett hazatérnie a két gyermekkel, mert különben nem tudták volna hazaszállítani azt a tömérdek virágot, bonbont, narancsot, a mi Criquette öltözőjében föl volt halmozva. Hiszen bátran megengedhették magoknak ezt a költséget, mert a harmadik felvonás után az igazgató száz frankot nyújtott át Criquettnek jutalomdíjul. — Száz frankot! Férje halála óta nem volt már ilyen nagy összeg a szegény asszony kezei között. Reggeli két óra volt, mikor anyomorult padlásszobába visszatértek, melyet egy ódon ház ötödik emeletén laktak. De ma, a jobb időkre való remény, mely mindnyájukat eltöltötte, rózsa fényt lehelt a kopár meszelt falvakra és Criquette boldog álmokba merült.

Déltájban jött Paszkal s egy napilapott hozott, melyben hosszú cikk jelent meg Criquette dalairól.

Miután az utóbbi eleget gyönyörködött első hirlapi cikkében, fontos arccal és ünnepélyes hangon mondá:

— Ülünk le és tanácskozzunk! Keveset aludtam az éjjel és elég időm volt gondolkodni. Mindennek előtt, édes anyám, nem akarom, hogy te most, midőn naponta 10 frankot keresek, hajnalban felkelj és a vásárcsarnokba fáradj. Az alma- és virágárulásnak most vége van, nem érdemes, hogy azzal annyira kinlódjál. Nem jól érzed magad, egy hét óta ismét köhögysz; az éjjel hallottalak köhögni. A jövőben nem szabad egyebet dolgoznod, mint főzni, mosni és takarítani hármunkra...

— Hármunkra? — Kérdé Paszkal csodálkozva.

— Igen, hármunkra, Paszkal. Az igazgató tegnap azt mondta nekem, hogy most, miután a színházhoz tartozom és művésznő vagyok, már nem szabad az utcán járkálnom virággal és árpaczu-korral, hanem napközben pihennem kell, hogy este friss legyek.

— Igen, te azt megteheted napi tíz frankoddal, de én — tizenöt sous-val.

— Nekem nincs tíz frankom és neked nincs tizenöt sous, — hanem kettőnknek együtt van tíz frank és tizenöt sous... a mi az enyém, az a tied is, Paszkal!

— Nem, Criquette, nem...

— Hát a száz sous a télen! Az a tied volt, s te nekem adtad! — Avagy talán nem fogadtam el minden szombatot? Először nem akartam, de te rábeszélteél s én elfogadtam. Ma épen úgy áll a dolog, csak hogy megfordítva. Holnap elbocsátást kérsz mesteredtől és itt a házban bérelsz egy kis szobát, ezen az emeleten épen van egy kiadó szoba. A tegnapi száz frankból vehetsz magadnak butort — nemde mama? — Aztán együtt élünk hárman és a mamának egy gyermek helyett kettőről kell gondoskodnia. Ne izetlenkedjél, Paszkal, mert komolyan megharagszom!

Paszkal elfogadta az ajánlatot és még az nap berendezte lakását s be is költözött. Így mult el három hónap. A varázsbóhozatnak óriási sikere volt és Criquettnek is kijutott belőle a maga része.

Mindenfelé árulták fényképét, melyen a két kis néger is le volt véve, kik uszályát tartották.

Criquette fontos kis személye lett a színháznak. Rozita egészen bele volt bolondulva és minden este magával vitte öltözőjébe, hol a legfinomabb csemegékkal telitölte. Criquette ott többnyire egy kis, de válogatott társaságot talált. Tíz óra tájban rendszeren megjelent a herczeg két-három barátjával, és Bidache is majd minden este ott volt.

A fodrász, az öltöztető és a komorna ott járt-kelt az előkelő urak közt, kiket gyakran félre is toltak, ha utjokban voltak. Mig az uraságok felváltva pletykáztak és politizáltak, egy nő, kinek korát nem igen lehetett meghatározni, nyugodtan mozgott ama zürzavarban, mely az öltözőben napirenden volt. Ez Aurélia kisasszony volt, Rozita komornája. Lehetett körülbelül negyven és ötven közt, magas barna és látszólag minden iránt közönyös volt; nem látott, nem hallott és mint látszék, nem értett meg semmit, pedig azért nem kerülte ki figyelmét a legcsekélyebb dolog sem, sőt nagyon jól is látott, hallott és megértett mindent. Koromfekete haját simán lefésülve viselte és egyszerű, sötét, de kitünően testéhez illő jó szabásu ruhát, minden más disz nélkül, mint egy vakító fehér, keményített sima gallér és hasonló kezelő. Aurélia kisasszony magaviseletében, járásában, öltözetében valami volt, a mi zárdára emlékeztetett. Éles szeme minden fölött örködött, és ha valami nem volt inyére, keskeny, hideg, soha nem mosolygó ajkairól nehály szó hangzott, ugyanint: »Az urak gátolják ő nagyságát az öltözködésben. Kénytelen leszek az uraságokat kiutasítani.«

Az urak akkor szerényen meghúzták magokat egy sarokban, mert attól tartottak, hogy csakugyan kiküldik őket, a mint már többször történt. Maga Rozita is szó nélkül engedelmeskedett Auréliának, a mi különben nem volt szokása.

Ha minden rendben volt, Aurélia egy sarokba ült, fölnyitotta Rozita ékszerdobozát és lassan, óvatosan törölgette a 200,000 frankot érő gyémántokat, ezeket ő mindig maga vitte a színházba és haza is hozta, azokat nem bizta urnőjére sem. Ebben a körben töltött Criquette minden este egy pár órát; nagyon is hamar elsajátította a társaság modorát és magaviseletét, bohókás ötletei és mókái mulattatták az urakat és kis idő múlva valamennyinek kedvence lett.

Csak Anréha nem figyelt Criquettere egy cseppet sem, egypárszor el is küldte őt nem épen a legnyájasabb módon, csak néha, ha a többiek mind játékot üztek Criquetteből és kissé tulmentek az illem határán tréfáiban, Aurélia arcza szigorú, helytelenítő kifejezést öltött. Sőt egy este, midőn a herczeg valami inkább durva mint szellemes élezcet mondott, ezen szavakra fakadt: »Nem helyes, hogy a herczeg ilyeneket beszél a gyermek előtt.«

Mindnyájan elhallgattak: Rozita közbe akart lépni, de a herczeg nem engedett rá időt, mondván: »Auréliának igaza van, megérdemlem a rendreutasítást.«

Criquette napjai kemény ellentétét képezték azon estéknek, melyeket Rozitánál töltött. Brinkart mama napról-napra gyengébb lett, végre már nem birt felkelni, hogy reggel a szükséges bevásárlásokat tegye. Kilencz óra tájban Criquette ment a tejárúnőhöz és a pékhez; Paszkal ezt szívesen megtette volna helyette, de már nem rendelkezhetett a délelőtti órákkal. Okos, szorgalmas és mindig azon lé-

vén, hogy hasznossá tegye magát, megnyerte a rendező kegyét, ki őt a színházi-szolga kíséretére megfogadta, úgy hogy most mindössze 40 sous-t keresett naponta, mi elég tisztességes összeg volt.

Most többször lehetett látni Criquettet reggel, rendetlen öltözetben, kuszált hajjal, kenyérrel a hóna alatt, kezében tejes kannával, a párisi utcának egyik kirakata előtt megállni és »Princzesz Kolibri« fényképét szemlélni. Criquette vigasztalta magát a reggeli szomorúságban az est gyönyöreivel.

De semmi, semmi sem volt a világon, a mi Criquettet megvigasztalta volna forrón szeretett anyja betegségét illetőleg.

Május vége felé volt; a szegény asszony alig birt elvánszorogni a külső boulevard egyik padjáiig, hol a fák alatt verőfényes napokon pár órát töltött; mikor hazament, a meredek lépcső minden fordulóján meg kellett állnia és pihegve, köhögve a falhoz támaszkodnia. A gyermekek mindig vele voltak szabad óráikban. Ha együtt ültek a boulevardon, Criquette mindenképp igyekezett őt szórakoztatni és csevegése által felderíteni.

— Nem is képzelheted magadnak, mama, mennyire tetszik a varázsbóhozat. Hatezer frank bevétel minden este, — már jobban nem is mehetne. A darabot két- sőt tán háromszázszor is fogják adni, — mindig vonzza a közönséget — és én az egész idő alatt tíz frankot kapok — és a századik előadásnál, ha egyszer sem hibáztam, megint százat! Az igazgató mondta — s én nem fogok hibázni, — óh nem. A varázsbóhozat után egy másik darabot fognak előadni, csupa borzalmasságokból áll, s abban mindakettőnknek lesz szerepe, Paszkalnak és nekem. Azt maga az igazgató mondta — szeret engem, az igazgató mindig megszólít, ha a kulisszák közt jár. — És Rozita kisasszony, a nagy szóke tündér, ki mindig haragos, az is nagyon szeret engem. Juliusban itt a házban más lakást fogadunk, Durand asszony kiköltözik. Akkor nagy napos szabad lesz, kandallóval — ott ég majd télen a tűz, hogyan fog lobogni! — Es ha Paszkalnak is szerepe lesz, akkor nem tizenkét, hanem husz frankot keresünk naponta. Félre teszünk belőle és ha a tél elmúlt, kirándulunk a zöldbe, vasuton vagy omnibuszon, mint a párisiak, aztán virágot és fákat fogsz látni és nem köhögsz többé — és egészséges lesz. — Igérd meg nekem, mamuskám, hogy egészséges lesz — mosolyogj rám, — mondd, hogy úgy lesz!

(Folytatása következik.)

ISMERETEK TÁRA.

A tüdővész terjedésének módjai.

A tüdővész terjedésének kutatása legfőbb törekvése az orvosoknak. Ha ezt sikerülne pontosan megállapítani, úgy sokkal könnyebb volna a védekezés is. Eddig úgy volt főképpen, hogy öröklés útján terjed s a gyermekek a szüleiktől kapják meg. Csakhogy az erős szervezetű, nem egészségtelen foglalkozású és kedvező viszonyok között élő emberrel nem bir olyan könnyen a betegség, mint a gyöngével és nyomorulttal. Sir K. Beaver azt mondja a Lancetben, hogy nemcsak a tüdővést, de még a tüdővész megbetegedésre való hajlamot sem öröklik a gyermekek szülőiktől. Ő maga például végigvizsgálta Anglia statisztikáját s úgy találta, hogy Angolországban 1851 óta folytonosan csökken

a tüdővészesek száma. Azok is, akik elhalnak tüdővészen, leginkább az ötödik és huszonötödik életév között vannak, míg ezen túl a megbetegedések száma kevesebb. Ebből az következik, hogy a nagy mértékben megváltozott egészségügyi viszonyok, az ipari foglalkozások ártalmasságának lehető csökkenése, a jobb táplálkozás megvédi az embert a tüdővész ellen, míg a sok betegeskedés rossz levegő, egészségtelen lakás és ártalmas foglalkozások még akkor is előkészítik a talajt a tüdővész számára, ha a szülők teljesen egészségesek voltak. Ezek a kedvezően megváltozott viszonyok méltán tölthetik el örömmel az orvost, de nálunk, a közegészségügy mostoha hazájában, erről aligha lehet szó. Mi még csak azt sem mondhatjuk el, amit dr. Schierning mond a német hadseregről, hogy ott nagyon vigyáznak az ujonczozásnál s amely katonáról kitűnik, hogy tuberkolotikus, azt rögtön elkülönítik a többtől, úgy hogy ma a német hadseregben átlag minden ötszáz katona között akad egy tüdővészes. Meglepő Wise angol orvos tapasztalata is, aki ugyancsak a Lancetben azt írja, hogy a tüdővészt némely énekesmadarak, továbbá galambok és papagályok is terjesztik, amelyek szintén áldozatai lehetnek ennek a betegségnek. Főképpen a beteg madarak csókolgatása terjeszti a bajt és Wise megemlíti tíz családot, amelyeknek mintegy harmincz tagja minden valószínűség szerint inficiált kanári madaraktól kapta meg a tüdővészt. Sőt kutyák, macskák is terjeszthetik a bajt.

A legfényűzőbb császárné.

Sokat emlegetik Napoleon első feleségének, Jozefin császárnénak a pazarló hajlamait. Annyira fényűző volt Jozefin császárné, hogy napjában négyszer-hatszor is öltözködött s új ruhát kétszernél többször nem vett magára. Hetenkint három tuczat keztyűre és cipőre volt szüksége, fehérneműt pedig csak egyszer vett föl Háló köntösének csipkedése átlag ötven-száz koronába került. Három hónaponkint változtatta a gyémántjait és más ékszereit, vagy alakítottatta át azokat a legujabb divat szerint; négyszer évenként felfrissítették az edényeit, butorait és tapétáit. Harminczhat lova volt a maga külön istállójában és főistálló-mesterének kötelessége volt, hogy hónaponként tizenkét új lovat szerezzen be. Minden hónapban kaptak a szolgák új lőbériát és ugyancsak hónaponként szétosztotta ruhatárát kíséretének a hölgyei között. Fürdőszobájában ha megnyomott egy gombot, mindenféle illatszerek állottak a rendelkezésére, amelyeknek vagy tizenkétezer frank volt az áruk. Ha pedig oda akarta hagyni a fürdőt, akkor csak csöngetnie kellett és egy gépezet elegáns, meleg és illatos ágyba helyezte át.

A tinta, mint gyógyszer.

A tintának gyógyító hatására már ezelőtt tíz esztendővel figyelmeztette az orvosokat Unna, a híres bőrgyógyász. Ez a figyelmeztetés azóta csaknem feledésbe ment. Most azonban dr. Leistikow újból felhívja az orvosok figyelmét a tintára, mint gyógyszerre, mely szerinte a bőrgyógyászatban kitűnő sikerrel alkalmazható. Azt mondja a többi közt, hogy ő a tintát fürdő és borogatások alakjában csaknem minden esetben kiválóan jó eredménnyel alkalmazta a bőr gyulladásos megbetegedéseinél, mint fájdalom- és viszketés-csillapítót, továbbá a ekélyesedő bőrbajoknál, ugyszintén a bőr vizenyős

hólyagodásánál, mely esetben a hólyagokat meglehetősen gyorsan leszárította s a felhám képződését elősegítette. Leistikow 3—10 százalékos tannin-oldat és 2—5 százalékos ferroszulfát-oldat elegyítése révén minden egyes alkalommal frissen készült tintát használt gyógyításra.

Hogya gyógyították régen a pestist.

Terbóts István régi kun kapitánynak egy érdekes jelentését olvassuk a Gyógyszerészeti Lapokban. Az 1739-beli kunsági pestis idejéből való ez a jelentés, mely a betegek gyógykezeléséről a következőket mondja el: A Kartzagi Notarius tsak terjéket vett be kétszer edgy-edgy pohár borban cum opiato successu. A gugát doctor Arbesser uram fejér flastrommal ragasztotta. Ki paraszt orvossággal élt sült veres hagymát szappannal s' mézzel összekeverve rakott, azzal érlelték s' fakadása után szittatták. N. Comissarius Balla György uram otthon nem lévén Cselégeinek megírta, hogy magokat minden Conversatiotól őrizzék, még tsak innya való vizért is ollyankor küldött a' felesége, mikor már mások éppen kútra nem mentek. Egy szolgálja ment volt a szomszédba hir nélkül, a hol mingyárt minden teste leforrázódott. Az Asszony orvosolta osztán meg. A gugát sokan tsak vesztében hagyják úgy is némellyik kifakadoz. Sok ujj szappanból, mézből, lisztből tsinált kovászszal, némellyek tsak nyúlborrel raggatják s' érlelik, sokan kivágják s' vágatytyák, melyekből embervesztő irtóztató kelevény jó ki s' azután meggyógyul. Most vérben sem himlőben nintsenek, a kik tavaly vérhasban, voltanak, némellyek inficiáltattak, sok meg is holt.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A Szabadkai Máv. Altiszti Kör 1900. évi február hó 3-án a »Pest«-szálloda disztermében, a saját zászlóalapja és könyvtára javára, sorsjátékkal egybekötött zártkörű táncvigalmat rendez. A multság kezdete 8 órakor.

Megették a kutyák. Borzasztó halállal ért véget Chelet francia városkában Paul Grognot nyugalmazott főtörzsorvos. Négy év előtt iszákossága miatt kellett kiválnia a hadseregből és mióta fiatal felesége elhagyta, az ivásnak adta magát. Minthogy szomszédai újév óta nem látták, bementek a lakásába, hol rettenetes látvány tárult eléjük. A szoba közepén fájdalomtól eltorzult arczczal a földön hevert a főtörzsorvos élettelen teste, melyen hét kutyája lakmározott. Az asztal tele volt pálinkás-üvegekkel, de az egész lakásban egy falat enni-valót sem találtak. A véreket nagynehezen elkergették a holttesttől és agyonlőtték.

Elfogyott a papir. A transzváli háboru napikronikája az ujságpapiros, nagyon erősen fogyott mostanában a londoni lapok raktáraiban. A fogyasztás ugyanis husz százalékról százra emelkedett s már zavar fenyegette a hirlapvállalatokat, de szerencsére a Lloyd-féle nagy angol papirkereskedő-czég ajánkozott arra, hogy újabb nagy tömeg papirost szállítson. A lapok meg is egyeztek a czéggel és azóta a Lloydék papirgyáraiban éjjel-nappal folyik a munka, külön gőzösök szállítják az ország minden részéből a papirnak való nyersanyagot. A czég azonkívül összevásárolta a kisebb papirgyárosok és kereskedők

egész készletét s most annyi papirosa van, hogy néhány hónapig győzni fogja azt a tömérdek papirost, a mit a londoni sajtó elfogyaszt. A papirosiányt különben Londonban az is fokozta, hogy Amerikából nem szállítanak már többé papirost, mert az újvilágban is elfogyott a papir.

A szuezi csatorna jelentősége. Mostanában ünnepelték meg a szuezi csatorna harminczéves jubileumát s ez alkalomból következő érdekes adatokat közli a »Műszaki Hetilap« a nagy mű jelentőségéről: A közönség a csatorna létesítéséhez annak idején 483 millió frankkal járult; a részvények, kötvények, pénztárjegyek stb. árfolyamai pedig a jelenlegi tőzsdei jegyzések szerint 2 milliárd 186 millió frank értéket képviselnek. A társulat fennállása óta 1 milliárd 327 millió 800.000 frank osztalékot fizetett ki, vagyis az eredeti befektetés máris 3,513,800.000 frank jövedelmet biztosított. A társulat 1870. január 1-től 1898. december 30-ig több mint 1½ milliárd frankot vett be. Az éviátlagos jövedelem tehát meghaladja az 58 millió frankot. Míg az első év bevétele alig 6½ millió frank volt, a múlt év bevétele már a 82½ millió frankot is meghaladta. A csatornán 1898-ban összesen 219.554 utast szállítottak, míg az 1870-ben szállított utasok száma csak 26.758-at tett ki. 1870-ben 486 hajó 436.600 tonna tartalommal mozgott a csatornán: 1898-ban pedig 3500 hajó 9,238.000 tonnával. A csatornából a legnagyobb hasznot Anglia huzza. A múlt évben ugyanis 3500 hajó közül 2595 gőzös, vagyis 65½ százalék, angol lobogó alatt haladt át Szuezen, a tonnataralom is ilyen arányokat mutat az angolok javára. Utánuk következnek a francziák és németek 221, illetve 256 hajóval; az osztrák-magyar tengerészetet csak 85 hajó képviselte. Az angol kormány maga egyik fő részvényese a társulatnak. 1873-ban 176,000 részvényt vásárolt meg 100 millió frankért az egyiptomi kedivétől. A vételt politikai érdekek befolyásolták, de az jó üzletnek is bizonyult, mert ma e részvények 604 millió frankot érnek.

Az itt közölt adatok már magukban mutatják a szuezi csatorna nagyszerűségét; kiszámíthatatlan azonban az a közvetett befolyás és haszon, melyet e csatorna fönnállása óta a világforgalomnak nyújtott.

Ellopott szobor. Különös eset történt Madridban. A város egyik legélénkebb teréről ellopták a híres Pantejos bronz szobrát. A mikor ezt a dolgot meghallották a városban, a lakosság nem tudta, nevesen-e vagy boszankodják. A lapok hasábos cikkekkel irtak az esetről s gunyolták a rendőrség tehetetlenségét. De a java most következik. Három nappal később a szobor ismét ott állott régi helyén a kut mellett. Senki sem tudta elképzelni, hogy miképpen került oda. Azt kezdték beszélni, hogy az egész dolog csak tréfa volt. De csakhamar kiderült, hogy maga a rendőrség tette vissza a szobrot éjnek idején. A szobrot csakugyan ellopták s a titkos rendőrök kinyomozták egy ismert zsidárusnál, a ki harmincz pezetaért vette meg a tolvajoktól. A zsidárus azt mondotta, hogy ő nem ismerte a Pantejos szobrot s egészen jóhiszeműleg vette meg a tolvajoktól. Egész Madrid nevet most a rendőrségen, a zsidárusnak pedig semmi baja sem történt.

Asszonyok a sztrájkban. A kladnoi kőszentelepen a minap háromezer asszony verődött össze azért, hogy férjüket a sztrájk folytatására lelkesítsék. Az első szónok Aust szocialista vezér felesége nyugalomra intette az asszonyokat és felhívta az

elvtársnőket, hogy tartsák otthon a férjüket, ne engedjék őket munkába, mert a sztrájk amúgy sem tarthat már soká. Az egész világon nagy a szén-szükség s ezt a kedvező fordulatot még kedvezőbbé teszi az angolok egyre növekvő kereslete. A lelkes asszonycsoportban minden lelkesedés, erély és harcias fellobbanás daczára is akadtak olyanok, akik világosan elárulták asszony voltukat s a nagy izgalmótól elájultak. Egy pillanatra elcsendesült minden, de miután a kidőlt hősnőket kivitték a teremből, a gyűlés tovább folyt. A szónokok egyike arra buzdította az egybegyűlteket, hogy ha a fogyasztó-szövetkezetektől nem kapnak élelmiszereket, forduljanak azokhoz a magánczégekhez, melyek a sztrájk idejére megígérték támogatásukat. A szocialista vezérek egyik korcsmából a másikba mennek, buzdítják, lelkesítik hűveiket. Az asszonyok pedig, hiven az utasításhoz, nem engedik férjüket munkába állani. Szén pedig nincs.

Képeinkhez.

Ujpesti részlet. Sokaknak lesz ismerős ez a kis utca-részlet, azok előtt tudniillik, akik gyakrabban fordulnak meg Ujpesten, vagy pláne, ott is laknak. Közel a palotai erdőkhöz sok ilyen kedves helyen épült nyaralók vannak, amelyeknek meg van az a nagy előnyük, hogy erdőszélen vannak, ózondús levegő, madárdal, fakadó természet veszi körül és mégis ugyszólván egy ugrásra van a várostól. Még magányosság dolgában is vetélkednek akármely falusi lakkal, hiszen amint képünkön is látható, oly csendes, elhagyott a tájéka ennek a kis nyaralónak. De most tél van, hó fedi a házak tetejét, csupaszak a fák ágai, a ház lakói pedig behúzódnak a jó meleg szobába, addig, míg újra meg nem csendül a madárdal a fakadó fákon, s virágok nem nyílnak a rácsos kerítések mögött.

Pihenő. Vége a nehéz munkának. Mert nehéz munkájuk van a halászoknak, akik éjnek idején is fáradságos nagy utra kelnek a tengeren, hogy a sötétben kivette hálójukat, kereshessék meg a mindennapi kenyeret. Vége a munkának. Csendesesen piheg az álmodó tenger, a halász-bárkák halkan rengenek a hullámokon. Csend, végtelen szívig ható csend, csak a hullámok csobognak halkán, csendesesen. Távol, messzire látszik a part, a kikötő világitó tornya, elöl pedig magány és messziség. S a halászok ilyenkor előveszik cziterájukat s egy-egy halk dalba kezdenek, egy-egy szomorú nótára az otthon hagyott kedvesről, a távol hazáról, s a mélabús nóta belevegyül halkán a tenger egyhangú és fenséges némaságába.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Felkérjük igen tisztelt tagjainkat, hogy a szerkesztői üzeneteket elolvasni szíveskedjenek, mert tekintve attól, hogy levelekre, levelezőlapokra, utalvány- vagy cheque-lapon tett kérdésekre többnyire itt válaszolunk s a beküldött pénzküldeményeket, ha több óra küldetnek, itt nyugtázzuk, gyakran általános érdekű értesítéseket is adunk, bár névre szólunk.

Wolf Nándor, Pécs. Szíves levelét megkaptuk, mai napon b. címére elküldöttük lapunk legutolsó számát s mellékelünk hozzá 3 darab chequet, a szövetkezeti év május 1-től kezdődik. Szívélyes üdvözet. — *Gálffy László, Kassa.* Becses levelét megkaptuk. Nagyon szívesen várunk

Szívelyesen üdvözöljük. — *Pék Márton, Ács.* Levelét vet-tük, főkönyveinkben és törzslapján megfelelőleg előjegyez-tük. Üdvözöljük. — *Slider Mihály, Budapest.* Levelezőlapja értelmében intézkedtünk. Utolsóelőtti lapunkat is elkül-döttük, mert az mint kézbesíthetlen jött vissza régi laká-sáról. Üdvözet. — *Kuruoz István B., Mező-Keresztes.* A tag-bevallást most már külön borítékban b. czimére küldöttük el. Reméljük megkapta; lapjait is mindig azon czim alatt küldjük. Üdvözöljük. — *Wittine György, Péczel.* Legutolsó lapszámunkat újra elküldöttük s mellékelünk hozzá egy tagbevallási ivet is. Kérjük kiállítani és sürgősen bekülden-i. Beküldött 6 koronát megkaptuk, 1899. november, december és 1900. január hónapokra számoltuk el. Szi-vélyesen üdvözöljük. — *Basiszta Pál, Kassa.* A hiányzó lapokat elküldöttük s mellékelünk hozzá a kívánt chequeket, csak a postán kallódott el, esetleg elkobozták, mert tö-lünk rendesen mentek el. Üdvözöljük. — *Perényi János, Királyháza.* Törzslapján a közölt születési évet jegyez-tük be. Köszönjük a felvilágosítást. Üdvözöljük. — *Ehrlich József, Déva.* Köszönjük szíves utánjárását, Gábor urat illetőleg. Külön levélben óhajtottuk ezt megtenni, de munkahalmazunk miatt lehetetlen volt. Alakuló közgyűlé-sünket előreláthatólag márczius 11-én fogjuk tartani, el-képzelteti, hogy mily lázasan, éjjelt napallá téve kell dol-goznunk, hogy ezen időre elkészülhessünk. Üdvözöljük. — *Antunio István, Bród.* Becses levelét megkaptuk s annak megfelelőleg intézkedtünk, születési évet kijavítottuk. Szi-ves értesítését köszönjük. Szívelyesen üdvözöljük. — *Holubek Lambert, Miskolcz.* Szíves értesítését köszönjük, Flam urnak az összes lapokat elküldtük, téves lakezim volt az oka. Azt hisszük, hogy most már rendesen kapja. Szívelyesen üdvözet. — *Kollarik Károly, Fiume.* Czimszala-got kijavítottuk. Üdvözöljük. Szívvel kívánjuk, hogy áthe-lyezése előnyére legyen. — *Kondé István, Budapest.* Való-szinűleg a lakváltozás volt az oka. Hiányzó lapokat szive-sen elküldöttük Reméljük megkapta. Üdvözöljük. — *Péter Mihály, Kukujevo.* Előléptetéséhez szívvel gratulálunk. Kérjük új állomásán is ügyünket úgy mint eddig lelkesen támogatni és terjeszteni. A hiányzó lapokat elküldöttük. Újlag üdvözöljük. — *Oláh Liba János, Jászberény.* Be-cses levelét megkaptuk s tartalmát tudomásul vettük. Ré-szünkről teljesen nyugodtak leszünk, ha később kapjuk is meg, — részünkről pedig előre is biztosítjuk, hogy jogait mindig épségben tartjuk azért. Üdvözöljük. — *Torzás György, Temesvár.* A hiányzó lapokat elküldöttük. Nem ért-jük, hogy hogyan kallódhatott el, mert vissza nem jött, ál-talunk pedig rendesen elküldtetett. Tévedés részünkről jelenleg ki van zárva, mert éppen most rovancsoltuk a czimszalagokat. Üdvözöljük. — *Tóth Sándor, Budapest.* Szíves utánjárását és értesítését Horváth urat illetőleg kö-szönjük. Megfelelően intézkedtünk. Üdvözöljük. — *Tózsér László, Zilah.* Igen, megkaptuk, köszönjük. Helyesen és rendben van kiállítva, szívelyesen üdvözöljük. — *Székely Benjamin, Fugyi-Vásárhely.* Áthelyezéséről értesítő levelező-lapját megkaptuk, czimszallagját kijavítottuk. Szíveskedjék adandó alkalommal szomszédjait is értesíteni s felvilágo-sítani szövetkezetünkről. Biztosra vesszük, hogy zászlónk alá szegődnek. Ebbeli fáradozásait előre is köszönjük a szövetkezet nevében. Üdvözöljük. — *Kropacsek Ferencz, Budapest.* A kért tagsági bevallást elküldöttük. Kérjük pontosan kiállítani és beküldeni. Szívelyesen üdvözöljük. — *Korpa József, Uj-Arad.* Szívesen tettünk eleget kérésé-nek s bármikor szívesen fáradozunk bármiben, ha hozzánk fordul, sajnálattal tudatjuk, hogy sorsjegyei nem nyertek. Ha ismét huzás lesz, kérdezősködjék csak teljes bizalom-mal. Üdvözöljük. — *Burka Tódor, Németságh.* Beküldött 6 koronát megkaptuk. 1900. január, február és márczius hónapokra számoltuk el. Szívelyesen üdvözöljük. — *Stark*

Illés, Sziszek. A 6 koronát ma kaptuk kézhez, elszámoltuk 1899. szept., okt. és november hónapokra. Üdvözöljük. — *Mezey Sándor, Munkács.* Beküldött 4 koronát megkaptuk, január és február hónapokra könyveltük el. Üdvözöljük. — *Cornides Károly, Félka.* Mai napon 8 koronát vettünk kéz-hez. 1900. január, február, márczius és április hónapokra könyveltük el. Szívelyesen üdvözöljük. — *Magyar Dénes, Fogaras.* Megkaptuk. Január és február hónapokra könyveltük el. Üdvözet. — *Minich József, Zeliz.* 6 koronát megkaptuk, 1899. december, 1900. január és február hónapokra könyveltük el. Üdvözöljük.

Figyelmeztetés.

Felkérjük tagjainkat, hogy a „Tagbevallási ivet” kellőleg kitöltve, mielőbb szíveskedjenek beküldeni, mert a küszöbön lévő szövetkezetté alakulás előmunkálataihoz sürgősen szükségesek.

Vigyázz!

100 drb látképes levelező-lap válogatva mindenféle kivitelben

KLEIN VILMOS
látképes levelező-lapok kiadóhivatala
Budapest, Kerepesi-ut 73.

Vidéki megrendelések leggyorsabban, legpontosabban és leg-jutányosabban eszközöltetnek.

Papír nagybani raktára.

A »Kitartás« igen tisztelt előfizetőinek, ha tagsági könyvükkel igazolják magukat 10% árengedmény.

Figyelem!

BALOGH LAJOS uri és női divatárak üzlete
Budapest, Rottenbiller-utca 1.

Ajánlja a következő divatcikkeket a legjobb és legfino-mabb kivitelben a legjutányosabb árak mellett:

Fehér férfi ingek.

Sima mell, gallér és kézelő nélkül frt 1.20, 1.50, 1.75, 2.—, 2.25,
Szegélyes ing, gallér és kézelő nélkül frt 1.30, 1.60, 1.80, 2.25, 2.40,
Ing, gallér és kézelővel frt 1.20, 1.30, 1.50, 1.75, 2.—.

Fehér ing, divatos színes mell.

Szegélyes	1.30, 1.50, 1.75	Francia creton ingek	1.30, 1.50, 1.80
Sima mell	1.30	Oxford legerősebb	1.30
Batizst mell	1.60, 1.80	Fiu ingek fehér vagy színes	1.—, 1.20
Francia batizst ing	1.50, 1.75, 2.25		

A felsorolt ingek nyakbőségai 35 cm-től 48 cm-ig raktáron vannak.

Flanell ingek, vagy ugynevezett turista-ingek.

Szaten minden színben drb-ja	1.—, 1.50
Fél batizst	1.25, 1.50, 1.80
Batizst	2.—
Fél nyersselyemből	1.30, 1.50, 1.80, 2.—, 2.50
Nyersselyem	3.—, 4.—, 5.—

A »Kitartás« igen tisztelt előfizetőinek, ha tagsági könyvecskéjükkel vagy annak számával magukat igazolják 10% árengedmény.

Vidéki megrendelések gyorsan, jutányosan eszközöltetnek.

NEM HULL A HAJ, NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER

Szenzációt kelt a gyógyfűkivonat, melyet évek hosszú során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXIKÁTOR

1 üveg ára 2 korona 40 fillér.

Felfedeztem és százszoros pénzzel fizetek, ha kétszeri használat után rögtön meg nem szűnik a hajhullás, korpaképződés és mindennemű fejbőrbetegség.

Kapható gyógyszerárakban és mindennemű illat- és piperecziikk-kereskedésben.

Főraktár: Török József gyógyszerháza, Király-utca 12.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: GÓTH GYULA, illat- és piperecziikk-nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, főtér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és szétküldési raktára **DOBÉ NÁNDOR,** uri-, női- és színházi fodrász Budapest, Nefelejts-utca 27.